

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران

در انجمن پارکهای تحقیقاتی دانشگاهی»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مختص من صحن عالی

مقدمه

لایحه حاضر در تاریخ ۱۳۸۷/۸/۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که مورخ ۱۳۸۷/۸/۱۹ با ایراد شورای نگهبان نسبت به ماده واحده، اعاده و در ۱۳۸۷/۸/۲۲ با رفع ایراد مذکور مجدداً به شورا ارسال شد. شورا در تاریخ ۱۳۸۷/۹/۱۱ مجدداً سه ایراد بر لایحه وارد کرد و به مجلس اعاده نمود. بر همین اساس کمیسیون آموزش و تحقیقات در جلسه ۱۳۹۱/۴/۱۲ خود به رفع ایرادات شورا مبادرت نمود. گزارش حاضر به منظور برطرف نمودن ایرادات شورای محترم نگهبان تدارک دیده شده است.

ایراد شورای محترم نگهبان و طریق رفع آن

شورای محترم نگهبان بر مصوبه، ۲ ایراد مطرح نموده است که ۱ مورد بر ماده واحده و ۲ مورد بر ضمایم آن بوده است.

۱. اولین ایراد وارده به این مصوبه ناظر بر عدم انطباق ماده واحده مصوب مجلس محترم در رابطه با اصل هشتادم قانون اساسی است، در اصل مذکور آمده است: «گرفتن و دادن وام یا کمک‌های بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت باید با تصویب مجلس شورای اسلامی باشد». بنابراین ضابطه از قانون اساسی، ایراد مطرح شورای نگهبان به این قسمت از ماده واحده است که مقرر می‌دارد: «به دولت اجازه داده می‌شود ... به پرداخت حق عضویت یا هر کمک مربوط اقدام نماید...». در راستای رفع این ایراد می‌باید عبارت «و یا کمک» را از ماده واحده حذف نمود.

۲. ایراد دوم و سوم شورا به مصوبه مجلس در رابطه با محتوای اصل نود و چهارم و هفتاد و هفتم قانون اساسی است. اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی مقرر می‌دارد که: «عهدنامه‌ها باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد». و اصل نود و چهارم قانون اساسی متضمن این نکته است که: «کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود» بنابراین:

الف) ایراد دوم شورای محترم نگهبان در رابطه با ارسال ضمایم لایحه «در اوراق غیررسمی و بدون تعیین مواد و تبصره‌های مصوب و فاقد امضا ...» است. به دلایل مذکور این سؤال پیش می‌آید که آیا ضمایم ارسالی مصوبه مجلس محترم بوده است یا خیر؟ این مسئله از این جهت اهمیت دارد که اگر طرح یا لایحه‌ای شکل مصوبه مجلس محترم را نگیرد بنا به اصل مذکور که مقرر می‌دارد: «کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود...» قابلیت ارسال به شورای نگهبان برای طی مراحل تصویب را نخواهد داشت. برای رفع این ایراد وارد شورای نگهبان باید اولاً اوراق به صورت رسمی مورد تصویب قرار گیرند و ثانیاً تعداد مواد و تبصره‌های مصوب مجلس محترم در ذیل ماده واحده به صراحت بیان شوند.

ب) ایراد سوم شورای محترم نگهبان نیز بر مبنای اصل مذکور است (اصل نود و چهارم قانون اساسی) به این معنا که در ایراد سوم، همان ایراد دوم اما در اینجا به صورت خاص در رابطه با خود اساسنامه منضم به ماده واحده مطرح شده است. ظاهراً مجلس محترم در ارسال مدارک لازم مبادرت به ارسال متن اساسنامه مربوط نموده است اما تصویب آن را به روشنی بیان ننموده است. این مسئله باعث اظهار ایراد سوم شورای نگهبان مبنی بر ابهام تصویب یا عدم تصویب اساسنامه موجد این انجمن توسط مجلس شورای اسلامی، شده است. این وضعیت مغایر با اصل مذکور از قانون اساسی است که مقرر می‌دارد: «... کلیه مصوبات (و نه مواردی که تصویب نشده‌اند یا تصویب آنها مورد شبهه و ابهام است) مجلس باید به شورای نگهبان فرستاده شود». بنابراین به منظور رفع این ایراد، باید متن اساسنامه نیز تصویب و بدان تصریح شود.

ایراد وارد بر متن اساسنامه و طریق رفع آن

متن اساسنامه که توسط دولت ارائه گردید و در کمیسیون مورد بررسی قرار گرفت نیز خود دارای ایراد است این ایراد ناظر بر عدم رعایت اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی در خصوص اصلاح اساسنامه است. اصلاح اساسنامه که در ماده (۶) مورد اشاره قرار گرفته است می‌تواند تعهدات جدیدی را ایجاد نماید و یا تعهدات دولت جمهوری اسلامی ایران را تغییر دهد که مستلزم تصویب مجلس شورای اسلامی است لذا همان‌طور که کمیسیون در تبصره ماده واحده مقرر داشته است اعمال ماده (۹) اساسنامه نسبت به جمهوری اسلامی ایران باید منوط به رعایت اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی باشد.

نتیجه‌گیری

بر مبنای ایرادات مذکور و به منظور رفع ایراد اول پیشنهاد می‌شود که عبارت «و یا کمک» را از ماده واحده حذف و در راستای رفع ایراد دوم و سوم تصویب اساسنامه به صورت رسمی مورد تصریح قرار گیرند. همچنین به منظور رفع ایراد وارد به متن اساسنامه پیشنهاد می‌گردد با درج تبصره‌ای ذیل ماده واحده اعمال ماده (۹) اساسنامه نسبت به کشورمان منوط به رعایت اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی باشد با اتخاذ این اصلاحات ایرادات شورا مرتفع و تصویب لایحه حاضر پیشنهاد می‌گردد.